

NB: relevante wetsartikelen vindt u onderaan de tekst

U BENT GETUIGE IN EEN STRAFPROCES

Als u getuige bent geweest van een strafbaar feit kan de politie aan u vragen om een getuigenverklaring af te leggen. De rechter-commissaris kan u tijdens het gerechtelijk vooronderzoek oproepen om vragen te beantwoorden. U kunt bovendien door de officier van justitie ter zitting worden opgeroepen.

Het politieonderzoek

Na een aangifte of ontdekking van een strafbaar feit begint de politie met een onderzoek. De politie gaat op zoek naar bewijsmateriaal. Hiervoor kan uw medewerking gevraagd worden. Voor het politieonderzoek is het belangrijk dat u zoveel mogelijk details vertelt van wat u gezien of gehoord heeft. U kunt daar gerust de tijd voor nemen. Waarschijnlijk wordt u gevraagd om uw verhaal een paar keer te vertellen. Aan het eind van het gesprek vraagt de politie u verklaring zorgvuldig te lezen. Als u geen op- of aanmerkingen heeft kunt u de verklaring ondertekenen. Dit betekent dat u het eens bent met de tekst. Van de verklaring kunt u soms een kopie krijgen. Vergeet niet de naam te vragen van de politieman- of vrouw die over de zaak gaat. Dat is handig als u voor informatie contact wilt opnemen met de politie.

Als de verdachte voor u een onbekende is, kan de politie u vragen foto's van mogelijke verdachten te bekijken. Ook kan u gevraagd worden naar videobeelden te kijken of mee te werken aan het maken van een compositietekening. Wanneer de vermoedelijke dader door de politie is aangehouden, kunt u verzocht worden naar het politiebureau te komen. Daar wordt u gevraagd om te kijken of u de verdachte herkent. Dat gebeurt met een confrontatiespiegel: een spiegel waar maar aan 1 kant doorheen kan worden gekeken. U ziet de verdachte wel; hij/zij ziet u niet.

Het kan gebeuren dat u na het afleggen van uw verklaring niets meer hoort. Dit hoeft niet te betekenen dat er niets met uw verklaring wordt gedaan. Het is mogelijk dat de politie het onderzoek niet rond krijgt. De verdachte kan bijvoorbeeld niet worden opgespoord of er is onvoldoende bewijsmateriaal te vinden. De politie besluit dan om de zaak te laten rusten.

Tenslotte, het is van belang om te weten dat u niet verplicht bent om te komen getuigen bij de politie.

Het gerechtelijk vooronderzoek

Het kan zijn dat de officier van justitie een nader onderzoek nodig vindt voordat een beslissing over verdere stappen genomen kan worden. Hij vraagt dan aan de rechter-commissaris een gerechtelijk vooronderzoek te verrichten. De rechter-commissaris kan u tijdens het gerechtelijk vooronderzoek als getuige oproepen. Volgens de wet bent u verplicht om te verschijnen. Indien u verhinderd bent moet u de rechter-commissaris tijdig op de hoogte stellen. In zeer uitzonderlijke gevallen kan de rechter-commissaris besluiten u onder ede te horen. Dit gebeurt echter alleen wanneer u niet op de rechtszitting kunt verschijnen en er toch een beëdigde verklaring nodig is. Of u toch nog op de terechtzitting moet verschijnen bepaalt uiteindelijk de zittingsrechter. In de meeste gevallen hoeft u niet op de rechtszitting te komen. Soms kan de rechter van oordeel zijn dat u wel moet verschijnen. Meestal gebeurt dat op verzoek van de verdediging.

Tijdens het verhoor door de rechter-commissaris kunt u ook dingen vertellen die niet in uw eerdere verklaring zijn opgenomen, bijvoorbeeld omdat u zich die pas later herinnert. Meestal is de advocaat van de verdachte bij het verhoor aanwezig. Hij mag u vragen stellen. De verdachte zelf is nooit bij het verhoor aanwezig. De aanwezige griffier schrijft op wat er wordt gezegd. Via de griffier kunt u aan de rechter vragen of u iemand mee mag nemen. Daarvoor heeft u namelijk de toestemming van de rechter-commissaris nodig.

De griffier maakt een schriftelijk verslag van het verhoor. Dat verslag bevat een samenvatting van uw verhaal. De rechter-commissaris leest het voor en vraagt aan u of u het ermee eens bent. Als dat het geval is, verzoekt hij u de verklaring te ondertekenen.

Bedreiging van getuigen

Voor alle duidelijkheid: het gebeurt zelden dat getuigen door verdachten bedreigd worden. Bedreiging is een ernstig strafbaar feit en als een getuige later zijn verklaring intrekt dan kan de rechter aan zo'n intrekking helemaal voorbij gaan en de eerste verklaring van getuige als waar aannemen. Er is een bijzondere procedure voor getuigen die bedreigd zijn. Deze procedure kan alleen worden toegepast als de verdachte uw identiteit niet kent en als het gaat om ernstige strafbare feiten. De bijzondere procedure houdt in dat uw identiteit voor de verdachte en zijn raadsman verborgen worden gehouden. U hoeft bovendien niet op de openbare terechtzitting te verschijnen, maar alleen voor de rechter-commissaris.

Op de terechtzitting

De officier van justitie kan u middels een dagvaarding oproepen voor de rechtbank te verschijnen. Als getuige bent u verplicht te komen. Als u om persoonlijke redenen niet kunt komen, moet u een brief schrijven aan de officier van justitie. Uw verzoek zal niet in alle gevallen worden gehonoreerd. Uiteindelijk beslist de rechtbank of u ook tegen uw wil door de politie naar de zitting moet worden gebracht.

Wanneer u moet getuigen, kunt u iemand naar de terechtzitting meenemen. Op de dag van de zitting meldt u zich bij de portier van het rechtsgebouw. Hij vertelt u waar u moet zijn. Meestal moet u even wachten in een wachtruimte of een hal. U wordt opgehaald door een bode van de rechtbank. De bode zal u ook uw plaats wijzen: de getuigenbank.

Getuigen á charge en getuigen á décharge

Er kunnen 2 soorten getuigen worden onderscheiden: getuigen á charge en getuigen á décharge. Getuigen á charge zijn getuigen die zijn opgeroepen door de officier van justitie. In de regel hebben de getuigen belastende verklaringen voor de verdachte. De verdachte en zijn advocaat kunnen op hun beurt ook getuigen oproepen. Dit zijn getuigen á décharge. Ook zij worden door middel van een brief opgeroepen door de officier van justitie.

Het getuigenverhoor ter zitting

De rechter vraagt u eerst uw naam, leeftijd, beroep en woonplaats. U moet tevens vertellen of u familie van de verdachte bent. (In dat geval hoeft u niet op alle vragen antwoord te geven. U mag wel getuigen. U kunt te allen tijde weigeren op bepaalde vragen een antwoord te geven.) U moet een eed of belofte afleggen dat u de waarheid zal spreken. Daarna kan het eigenlijke verhoor beginnen.

U moet proberen zich zo min mogelijk iets aan te trekken van de formele gang van zaken. U kunt rustig uw verhaal vertellen. Als u iets niet zeker weet kunt u dat rustig zeggen. Het is normaal dat u zich niet alles precies kan herinneren. Van een getuige wordt verwacht dat hij meewerkt aan de gang van zaken. Dat betekent overigens niet dat u verplicht bent om op elke vraag een antwoord te geven. Enkele redenen om te weigeren antwoord te geven zijn:

1. u bent naaste familie van de verdachte;
2. u oefent een beroep uit dat u tot geheimhouding verplicht, zoals een dokter of een notaris.

U kunt de officier van justitie vragen of hij de rechter wil verzoeken de verdachte te laten verwijderen voor de duur van uw verhoor. De rechter kan dit weigeren. Gaat de rechter wel op uw verzoek in dan heeft hij wel de plicht om de verdachte achteraf op de hoogte te stellen van hetgeen u als getuige heeft verklaard.

Indien ter zitting het vermoeden ontstaat dat u niet de waarheid spreekt, kan de rechter een onderzoek naar meened bevelen.

Iedere getuige wordt apart gehoord. Als er vóór u getuigen aan de beurt zijn, moet u naar buiten. De rechter stelt u vragen over de verklaring die u eerder heeft afgelegd. Waarschijnlijk wil hij een toelichting op verschillende punten. Na het verhoor door de rechter zal de officier van justitie u misschien ook vragen stellen. Daarna is het de beurt aan de advocaat van de verdachte. Officieel heeft de verdachte als laatste het recht aan u vragen te stellen. Dat geldt ook als hij buiten de zaal is geweest. In de praktijk maken verdachten echter nauwelijks gebruik van deze mogelijkheid. Als u getuige bent op verzoek van de verdachte of zijn advocaat is de volgorde anders. Dan komt de officier van justitie als laatste aan het woord.

Relevante wetsartikelen:

Verhoor getuige door rechter-commissaris:
Verklaring getuige:
Verschoningsrecht getuigen:
Bedreigde getuigen:
Ondervraging getuige ter zitting:
Getuige á charge:
Getuige á décharge:
Meened:

artikel 210 Wetboek van Strafvordering (Sv).
artikel 215 Sv.
artikel 217 Sv.
artikel 219a en 266a Sv.
artikel 292 Sv.
artikel 260 Sv.
artikel 264 Sv.
artikel 207 en 207a Sr.